

Hans farfar anställdes av Alfred Nobel i Bofors, hans föräldrar var politiska och fackliga pionjärer och Olof Palme ville utesluta honom ur socialdemokratiska partiet.

Möt Björn Gillberg, **legendarisk** mjölkämpe som just nu planerar bygget av Sveriges största hembränneri.

Miljö-kämpe med röda rötter

UDDEHOLM

■ Björn Gillberg har blivit 69 år, men har fortfarande samma vassa tunga, samma orädda attack på omvärlden och minst en räva bakom varje öra.

Han har både hjärta och rötter i industrin. Och sörjer över den avindustrialisering av Sverige som han ser. Han berättar med hetta om slakten av Uddeholmsbolaget, Sveriges ledande exportföretag på 70-talet. Hur det gick till när de olika delarna såldes ut och företaget så småningom dog sotsdöden.

– Vi kan inte leva på att skicka mejl till varandra. Svenskt kapital har inget intresse av att driva industriföretag. Varför ville ingen köpa det lönsamma Volvo Personvagnar när det var till salu?

Hans engagemang mot miljövineri, gifter och orättvisor har rötterna i Karlskoga. Hans farfar, smeden, var en av de första arbetarna som Alfred Nobel anställde. Hans föräldrar träffades på arbetarrörelsens skola Brunnsvik, och var bägge politiskt engagerade, pappa dessutom fackligt aktiv på Bofors.

Läste juridik

Själv hamnade han i Uppsala, läste juridik, men bytte spår och ägnade resten av studietiden åt naturvetenskap. Han tog examen i mikrobiologisk genetik i slutet på 60-talet och där och då inleddes en karriär inom miljö- och energiområdet som vi fortfarande inte sett slutet på.

– Jag utbildade mig för att förändra samhället, inte för att tjäna pengar, säger han. Kombinationen juridik och naturvetenskap visade sig framgångsrik.

Björn Gillberg blev riksadvokat i början på 70-talet när han i tv visade att man lika gärna

MEJL

"Vi kan inte leva på att skicka mejl till varandra"

Björn Gillberg

FRÅN TRÄ TILL TRÄSPRIT.

Den gamle mjölkämpen Björn Gillberg storsatsar på metanol-tillverkning i värmländska Hagfors. 380 000 liter metanol per dygn ska så småningom lämna anläggningen som beräknas driftstarta under 2015.

kunde tvätta skjortan i gräddersättningsmedlet Prädd. Medlet försvann förstas snabbt från butikshyllorna.

"Lex Gillberg"

Händelsen väckte ont blod. En av ledamöterna i riksdagen motionerade om en "Lex Gillberg", en lag om "ekonomiskt förtal", där den som avslöjade missförhållanden som ledde till "ekonomisk skada" skulle bli ersättningskyldig.

– Det blev förstas ingen lag, men det beskriver vilka stämningar som rådde på den tiden, säger han.

Björn Gillberg turnerade under den här perioden runt i Sverige och drog storpublik vart han kom. Hans föredrag skapade ett växande miljöintresse hos allmänheten, men när han uppmanade folk att rösta med hjärtat istället för efter partifärg inför kärnkraftsvalet 1976 tog det hus i halsen. 1977 skulle han uteslutas ur det socialdemokratiska partiet, men det visade sig att han hade mer stöd bland partimedlemmarna än i partiledningen. Någon uteslutning blev det inte.

1971 grundade Björn Gillberg stiftelsen Miljöcentrum som drivit ett sjuttioal skade-

ståndsmål åt drabbade i miljökonflikter. Ett av de mest kända fallen är BT-Kemi-skandalen. Nergrävda giftunnor förstörde grundvattnet i Teckomatorp under lång tid.

– Vi har inte förlorat ett enda skadeståndsmål, säger Björn Gillberg och ser nöjd ut.

I början på 80-talet tillhörde han KDS, nuvarande KD.

– Vi ville ha en politisk bas för miljöarbetet, men när KDS inledde valsamverkan med Centern kunde vi inte ställa upp längre.

Björn Gillberg och hans miljöengagerade vänner lämnade partiet 1984.

Han har sedan dess bland mycket annat varit miljökontrollant vid bygget av Öresundsbron och i City-tunneln i Malmö.

– Sen fick jag sopa upp resterna efter skandalen i tunneln genom Hallandsåsen också, berättar han.

Hedersdoktor

År 1999 blev han hedersdoktor vid Lunds universitet. Möjligen ett senkommet erkännande från en akademisk värld som han har beskrivit som en ankdamn.

– Många verkar mest vara intresserade av

att bevaka sina forskningsanslag, och när det ska forskas på områden som redan är kommersiellt tillgängliga i andra länder blir det ju lätt lite löjligt, menar han.

Björn Gillberg ler lite och verkar rätt nöjd med att ha varit en nagel i ögat på det politiska och ekonomiska etablissemang under drygt 40 år.

Idag är han vd för VärmlandsMetanol, och planerar en anläggning i värmländska Hagfors som ska producera 380 000 liter metylalkohol – metanol – varje dygn. Mer om detta på nästa uppslag.

Text: BENGT NILSSON

Foto: TOMAS FASTH

Björn Gillberg

- Född i Karlskoga 1943
- Gift med Marianne sedan 1964
- Tre barn två döttrar och en son
- Studier i juridik och kemi i Uppsala
- Startade Miljöcentrum 1971
- Hedersdoktor i Lund 1999
- Vd Värmlands-Metanol